

Koller Lászlóné

Milyen legyen a jó tankönyv?

Az utóbbi időben nagyon sokat hallhattunk arról, hogy a tankönyvek egy jelentős része nem felel meg a feladatának. Különösen a tankönyvek nyelvezetét, érthetőségét érte sok kritika.

A tankönyveket kritizálók különböző – többnyire külföldi – felmérésekre, tudományos vizsgálatokra, eredményekre hivatkoznak.

Nem lehet azonban általánosságként kimondani, hogy a tankönyvek többsége rossz.

Különösen nem azok véleménye alapján, akik ezeket a könyveket költséges és hosszadalmas jóváhagyás után megfelelőnek minősítették.

Nilvánvaló, hogy vannak kevésbé jól sikerült tankönyvek, de vannak jók is.

Köztudott az is, hogy a tanulók nem, vagy csak igen keveset olvasnak, és sokszor a viszonylag egyszerű szövegek megértése is komoly gondot jelent számukra. Erre nagyon oda kell figyelni: értő olvasás nélkül a tanulás elképzelhetetlen.

Elkezdődtek vizsgálatok, szövegelemzések, amelyek a mondatok hosszát, a szakszavak, illetve idegen szavak sűrűségét vizsgálták egyes tankönyvekben. Nem voltak viszont olyan vizsgálatok, amelyek alapján meg lehetne határozni, hogy az egyes korosztályok számára mi az a mondathosszúság, illetve szakszó-mennyiség, ami már a megértést veszélyezteti.

Örvendetes, hogy ez a probléma felmerült, és el kell indulnia olyan kutatásoknak, amelyek a magyar nyelv, illetve az egyes műveltségi területek sajátosságainak figyelembevételével kívánnak használható eredményekre jutni.

Most azonban ettől még messze vagyunk. Nem szabad elhamarkodott, megalapozatlan következtetéseket levonni a rendelkezésre álló néhány szövegelemzésből.

Ezért nem tanácsos – a még tudományosnak nem nevezhető eredmények alapján – kötelezővé tenni egy új jóváhagyási szempontsort. Egy új szempontsor egyébként sem old meg semmit. Gyökeresen más minőségbiztosítási rendszerre van szükség.

Mindent egybe vetve, a Tankönyves Vállalkozók Országos Testülete elérkezettnek tartja az időt, hogy saját maga tegyen lépéseket a tankönyvek minőségének biztosítása ügyében.

Ugyanúgy, mint hajdan a céhek, belülről szándékozik örködni a tankönyvek minőségén. Ki kell zárni a kontárokot, a minőségi munkát végzőket viszont meg kell védeni az esetleges igaztalan vádaktól.

Ez az igény eddig is felmerült, de anyagi fedezet hiányában (a köztestület nem részesül semmiféle központi támogatásban, kizárólag tagdíjából tartja fenn

magát) erre eddig nem került sor. Helyzetünk most sem jobb. Azonban ha önerőből nem tudunk tenni valamit saját érdekünkben és egyben a színvonalas oktatásért, akkor nem sok jót várhatunk a jövőben.

Ennek első lépése volt a február 3-án tartott tudományos tanácskozás, amelyre meghívtuk a tudományos élet kiváló képviselőit, hogy mondják el véleményüket.

Az elhangzott előadások magukért beszélnek:

Köszöntő gondolatok (*Tankönyvek régen és ma*), Balogh Mihály, az OPKM főigazgatója

A jó tankönyv nyelvi követelményeinek rendszere, Dr. Eőry Vilma, MTA Nyelvtudományi Intézete

Kulturális globalizáció és nemzeti kánon, dr. Nagy Attila PhD., a Magyar Olvasástársaság elnöke

Gondolatok a tankönyvek nyelvezetéről, Adamikné dr. Jászó Anna PhD., ELTE BTK Nyelvtudományi Tsz.

A tankönyv funkciói, dr. Honffy Pál, író, szerkesztő

Kötelező-e a kötelező (olvasmány)?, Valaczka András, író, szerkesztő

Kérdések és döntések egy (matematika) tankönyvíró szemszögéből, dr. Hajdú Sándor

A modern kiadvány, Veszely Bea képzőművész

A tankönyvkutatás lehetőségei és feladatai, Kojanitz László tankönyvkutató

A jó tankönyv meg nem mérhető értékei, dr. Karlovitz János tankönyvkutató

Terveink között szerepel több hasonló tudományos tanácskozás szervezése, valamint egy tudományos műhely létrehozása, amely a jövőben segítséget adhat a tankönyvkiadóknak jó és szép tankönyvek elkészítésében, kipróbálásában, továbbá a pedagógusoknak a megfelelő tankönyvek kiválasztásában.

Ebbe a munkába szakértőként be szeretnénk vonni a tudományegyetemek, a pedagógusképző intézmények és a gyakorlóiskolák pedagógusait.